

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

28 iunie 2023

mun. Chișinău

Colegiul Penal în următoarea componență:

președinte
judecători

Ion Guzun
Boris Talpă
Anatolie Țurcan

a examinat admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 21 decembrie 2022 de către avocatul Bria Constantin, în numele inculpatului

Cerneavschi Vladimir XXXXX, *născut la XXXXX, originar din r. XXXXX, s. XXXXX și domiciliat în mun. XXXXX, str. XXXXX.*

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 24.08.2021 – 30.11.2021;

Instanța de apel: 20.12.2021 – 21.12.2022;

Instanța de recurs: 16.05.2023 – 27.06.2023.

Asupra admisibilității recursului în cauză, în baza actelor din dosar, Colegiul Penal al Curții Supreme de Justiție,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 30 noiembrie 2021, pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, **potrivit art. 364¹ Cod de procedură penală**, Cerneavschi Vladimir a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 183 alin. (2) Cod Penal la de 2 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a exercita activități în domeniul construcției pe un termen de 1 an.

În conformitate cu art. 90 Cod Penal s-a dispus suspendarea condiționată a executării pedepsei aplicată lui Cerneavschi Vladimir pe o perioadă de probațiune de 2 ani și nu va fi executată dacă condamnatul în perioada de probațiune nu va săvârși o nouă infracțiune și va îndreptăți încrederea ce i s-a acordat, totodată, obligându-l pe Cerneavschi Vladimir să nu-și schimbe domiciliul, fără consimțământul organului competent.

S-a admis parțial acțiunea civilă înaintată de reprezentantul succesului părții vătămate, Moscovciuc Eugenia, avocatul Kovali Vladimir în partea încasării prejudiciului moral și s-a dispus încasarea de la Cerneavschi Vladimir în folosul lui Moscovciuc Eugenia suma de 150 000 lei, cu titlu de prejudiciu moral.

S-a admis în principiu acțiunea civilă înaintată de reprezentantul succesului părții vătămate, Moscovciuc Eugenia, avocatul Kovali Vladimir în partea încasării indemnizației unice, urmând ca asupra cuantumului despăgubirilor convenite să hotărască instanța în ordinea procedurii civile.

S-a dispus încasarea de la Cerneavschi Vladimir în folosul statului cheltuielile judiciare în sumă de 16 258 lei

2. Pentru a se pronunța, instanța de fond a constatat că, Cerneavschi Vladimir, exercitând în baza ordinului cu privire la angajare nr. XXXXX din 05.09.2019, semnat de către directorul ÎM „XXXXX” SRL, c/f XXXXX, Andrei Cavaliuc, funcția de maestru în construcție, fiind numit prin ordinul nr. 18-D/19 din 05.09.2019, responsabil de efectuarea lucrărilor de construcție și asigurarea realizării lor la nivelul de calitate corespunzător prevederilor Legii nr. 721 din 02.02.1996 „privind calitatea în construcții”, la obiectul din mun. Chișinău, str. Bucovinei 7, fiind în baza acestui ordin, conform prevederilor art. 124 din Codul Penal, persoană care gestionează o organizație comercială, adică căreia, în organizația indicată sau într-o subdiviziune a acesteia, i se acordă, permanent sau provizoriu, prin numire, alegere sau în virtutea unei însărcinări, anumite drepturi și obligații în vederea exercitării funcțiilor sau acțiunilor administrative de dispoziție ori organizatorico-economice, exprimate în angajamentul, conform art. 11 din Legea nr. 186 din 10.07.2008 „securității și sănătății în muncă”, pentru a se ocupa de activitățile de protecție și prevenire a riscurilor profesionale din unitate (locul de muncă), fapt confirmat și prin certificatul de calificare profesională nr. 04313 din 06.09.2019, prin care s-a constatat că, Cerneavschi Vladimir a frecventat cursul de instruire în domeniul securității și sănătății în muncă, corespunzător nivelului unu de pregătire, cu durata de 8 ore și a susținut examenul de certificare a competențelor profesionale la data de 06.09.2019, revenindu-i conform art. 9 alin. (2) din Codul muncii și pct. 9 lit. a), d1), f), h) și î) din contractul individual de muncă nr. 17/19 din 05.09.2019, sarcina să-și îndeplinească conștiincios obligațiile de muncă prevăzute de contractul individual de muncă, să respecte disciplina muncii, să respecte cerințele de protecție și igienă a muncii, să informeze de îndată angajatorul sau conducătorul nemijlocit despre orice situație care prezintă pericol pentru viața și sănătatea oamenilor sau pentru integritatea patrimoniului angajatorului, să îndeplinească alte obligații prevăzute de legislația în vigoare, de contractul colectiv de muncă și de convențiile colective, contrar ordinului nr. 18-D/19 din 05.09.2019, potrivit căruia era obligat să asigure salariaților din subordine dreptul la un loc de muncă, în condițiile prevăzute de standardele de stat privind organizarea, protecția și igiena muncii, de contractul colectiv de muncă și convențiile colective, la informare deplină și veridică despre condițiile de muncă și cerințele față de protecția și igiena muncii la locul de muncă, dar având și obligația să asigure salariaților condițiile de muncă corespunzătoare cerințelor de protecție și igienă a muncii și să asigure salariații cu utilaj, instrumente, documentație tehnică și alte mijloace necesare pentru îndeplinirea obligațiilor de muncă, contrar prevederilor Legii securității și sănătății în muncă nr. 186-XVI din 10.07.2008 și anume, art.9 alin.(1), potrivit căruia „angajatorul este obligat să asigure securitatea și sănătatea lucrătorilor sub toate aspectele ce țin de activitatea desfășurată”, art.10 alin.(1), potrivit căruia, „în cadrul responsabilităților sale, angajatorul este obligat să ia măsurile necesare pentru protecția securității și sănătății lucrătorilor, inclusiv pentru prevenirea riscurilor profesionale, asigurarea informării și instruirii, precum și pentru asigurarea organizării și a mijloacelor necesare”, contrar prevederilor alin.(4) lit.a) și b) al aceluiași articol, potrivit căruia, „fără a aduce atingere celorlalte dispoziții ale prezentei legi și ținând seama de natura activităților

din unitate, angajatorul este obligat să evalueze riscurile profesionale, în special la alegerea echipamentelor de lucru, a substanțelor sau a preparatelor chimice utilizate, precum și la amenajarea locurilor de muncă și să asigure, ulterior evaluării prevăzute la lit.a) și în funcție de necesități, aplicarea de către angajator a măsurilor de prevenire, precum și a metodelor de producție și de lucru care să ducă la îmbunătățirea nivelului securității și al protecției sănătății lucrătorilor și să fie integrate în toate activitățile unității respective și la toate nivelurile ierarhice", contrar art.13 lit.a) și b), potrivit căroră, „Angajatorul are și alte obligații și anume, să fie în posesia unei evaluări a riscurilor profesionale, inclusiv a celor referitoare la grupurile sensibile la riscuri specifice, să decidă care sunt măsurile de protecție ce urmează a fi luate și, în caz de necesitate, care este echipamentul de protecție ce poate fi utilizat", contrar prevederilor art.13 lit.k), potrivit căruia, „angajatorul este obligat să asigure informarea fiecărei persoane, anterior angajării în muncă, asupra riscurilor profesionale la care aceasta ar putea fi expusă la locul de muncă, precum și asupra măsurilor de protecție și prevenire necesare", contrar prevederilor art.14 alin.(1) lit.a), potrivit căruia, „angajatorul trebuie să ia măsurile corespunzătoare pentru ca lucrătorii și/sau reprezentanții acestora din unitate să primească toate informațiile necesare privind riscurile profesionale, precum și activitățile și măsurile de protecție și prevenire atât la nivelul unității, în general, cât și la nivelul fiecărui tip de post de lucru și/sau de funcție, în particular" și contrar prevederilor art.17 alin.(1) lit.a) și b), potrivit căroră, „angajatorul trebuie să asigure condiții pentru ca fiecare lucrător să primească o instruire suficientă, adecvată, teoretică și practică în domeniul securității și sănătății în muncă, în special sub formă de informații, instrucțiuni și/sau lecții la angajare, care include instruirea introductiv-generală și instruirea la locul de muncă și în cazul schimbării locului de muncă, transferului sau permutării", contrar sbpct.5),7),8),9) ale pct.4 din Regulamentul privind modul de organizare a activităților de protecție a lucrătorilor la locul de muncă și prevenire a riscurilor profesionale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.95 din 05.02.2009, potrivit căroră, „activitățile de protecție și prevenire desfășurate în cadrul unității prin modalitățile prevăzute la punctul 3 din prezentul Regulament sunt următoarele: asigurarea unității cu materialele necesare informării și instruirii lucrătorilor în domeniul securității și sănătății în muncă: cărți, broșuri, ghiduri, afișe, filme etc., elaborarea instrucțiunilor de securitate și sănătate în muncă, ținând seama de particularitățile activităților desfășurate și ale locurilor de muncă/posturilor de lucru, asigurarea fiecărui lucrător cu instrucțiuni de securitate și sănătate în muncă, inclusiv cu instrucțiuni privind acordarea primului ajutor în caz de accidentare în muncă, asigurarea informării și instruirii lucrătorilor în domeniul securității și sănătății în muncă", contrar prevederilor pct.50-53, potrivit căroră „instruirea lucrătorilor în domeniul securității și sănătății în muncă cuprinde următoarele faze: 1) instruirea la angajare: a) instruirea introductiv-generală; b) instruirea la locul de muncă; 2) instruirea periodică.. fiecare angajator are obligația să asigure baza materială corespunzătoare unei instruiri adecvate.. durata fiecărei faze de instruire depinde de specificul activității economice și de riscurile profesionale, precum și de activitățile de protecție și prevenire la nivelul unității, care va fi nu mai mică de 1 oră.... rezultatul instruirii lucrătorilor în domeniul securității și sănătății în muncă se consemnează, în mod obligatoriu, în Fișa personală de instruire în domeniul securității și sănătății în muncă, conform anexei

nr.5 la prezentul Regulament, care se va păstra de către conducătorul locului de muncă", contrar pct.81 din același act normativ potrivit căruia, „la constatarea stării de pericol grav și imediat de accidentare se vor lua imediat următoarele măsuri de securitate: oprirea echipamentului de lucru și/sau activității, evacuarea lucrătorilor din zona periculoasă, anunțarea serviciilor specializate, anunțarea conducătorilor ierarhic superiori, eliminarea cauzelor care au condus la apariția stării de pericol grav și imediat" și contrar pct.118 și pct.119 din Hotărârea Guvernului nr.80 din 09.02.2012 privind cerințele minime de Securitate și sănătate pentru șantierele temporare sau mobile, potrivit căroră, „căderile de la înălțime trebuie să fie prevenite cu mijloace materiale, în special cu ajutorul balustradelor de protecție solide, suficient de înalte și având cel puțin o bordură, o mână curentă și protecție intermediară, sau cu un mijloc alternativ echivalent. Lucrările la înălțime nu pot fi efectuate, în principiu, decât cu ajutorul echipamentelor de muncă corespunzătoare sau cu ajutorul echipamentelor de protecție colectivă, cum sânt balustradele, platformele ori plasele de prindere", fără un instructaj minim de actualizare a cunoștințelor în domeniul sănătății și igienei în muncă, inclusiv fără o evaluare a riscului persistent de cădere de la înălțime, fără o amenajare și dotare din punct de vedere tehnic și organizatoric corespunzător a locului de muncă, astfel încât să prevină căderea de la înălțime a lucrătorilor, a admis inițierea și purcederea efectuării lucrărilor de șlefuire a pereților la înălțime pe șantierul de construcție de pe str. Bucovinei nr. 7, mun. Chișinău, de către chituitarul Moscovciuc Oleg, angajat în funcția dată în baza contractului individual de muncă nr. XXXXX din 02.09.2019.

Urmare a inacțiunilor enumerate, constatate și prin conținutul Raportului de expertiză judiciară nr. 851-853 din 20.07.2021, întocmit de către Centrul Național de Expertize Judiciare din cadrul Ministerului Justiției, potrivit căruia, „La data de 13.09.2019, organizarea și desfășurarea procesului tehnologic de executare a lucrărilor de șlefuire a peretelui pe șantierul de construcție a blocului de pe str. XXXXX, nr. X, mun. XXXXX, efectuate de angajatul Î.M. „XXXXX S.R.L, chituitarul Moscovciuc Oleg, nu corespund normelor tehnice de protecție a muncii la efectuarea lucrărilor la înălțime; La data de 13.09.2019, locul de muncă unde s-au efectuat lucrările de șlefuire a peretelui pe șantierul de construcție a blocului de pe str. XXXXX, nr. x, mun. XXXXX, nu a fost amenajate și dotate din punct de vedere tehnic și organizatoric, astfel încât să prevină căderea de la înălțime a lucrătorilor, prin ce de către persoanele cu funcții de răspundere, conducătorul locului de muncă și conducătorul de lucrări, nu s-au respectat cerințele prevăzute de pct. 118 și pct. 119 al Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr. 80 din 09.02.2012 privind cerințele minime de securitate și sănătate pentru șantierele temporare sau mobile; La data producerii accidentului de muncă din 13.09.2019 nu s-au respectat: (a) De către conducătorul locului de muncă și conducătorul de lucrări: cerințele prevăzute de pct.118 și pct.119 a Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr.80 din 09.02.2012 privind cerințele minime de securitate și sănătate pentru șantierele temporare sau mobile și cerințele prevăzute de art.9 alin.(1) și art.13 lit.b) capitolul III al Legii Nr.186 din 10.07.2008 securității și sănătății în muncă. Între nerespectările cerințelor normelor securității, muncii, menționate în concluzia nr.6 și producerea accidentului de muncă din 13.09.2019, există legătură de cauzalitate directă; Eliminarea sau reducerea riscului de accidentare al accidentului de muncă mortal, suferit la data de

13.09.2019 de angajatul Î.M. „XXXXX” S.R.L, chituitarul Moscovciuc Oleg, putea fi prevăzută prin amenajarea și dotarea din punct de vedere tehnic și organizatoric corespunzătoare a locului de muncă, astfel încât să prevină căderea de la înălțime a lucrătorilor; Din persoanele cu funcții de răspundere din cadrul Î.M. „XXXXX” S.R.L. responsabile de îndeplinirea cerințelor regulamentelor de securitate a muncii și de producerea accidentului de muncă mortal, suferit la data de 13.09.2019 de angajatul Î.M. „XXXXX” S.R.L, chituitarul Moscovciuc sunt: conducătorul locului de muncă și conducătorul de lucrări (angajatorul)", la 13.09.2019, aproximativ la ora 08:50 min., salariatul Moscovciuc Oleg, în timp ce se afla la locul de muncă, pe adresa mun. XXXXX, str. XXXXX și efectua lucrări de șlefuire a pereților la nivelul 4 al construcției, cu un aparat electric care nu se afla la balanța Î.M. „XXXXX” S.R.L., neavând cunoștințele speciale de utilizare a acestuia în procesul tehnologic de efectuare a lucrărilor de construcție la înălțime și în lipsa echipamentului individual de protecție, precum și urmare a neasigurării locului de muncă cu balustrade de protecție solide, suficient de înalte și având cel puțin o bordură, o mână curentă și protecție intermediară, sau cu un mijloc alternativ echivalent, a căzut în gol de la înălțimea de aproximativ 10 m.

Potrivit Raportului de expertiză judiciară medico-legală nr. 201902C2006 din 30.12.2019, s-a stabilit că, „decesul lui Moscovciuc Oleg, a.n. XXXXX, a survenit, cu mai mult de 24 ore de la momentul examinării medico-legale (14.09.2019 ora 11.25) în rezultatul hemoragiilor intracerebrale și trunchiul cerebral ca consecință a traumei cranio-cerebrale deschise. La examinarea medico-legală a cadavrului s-au depistat următoarele leziuni corporale: excoriație în regiunea capului, revărsate sanguine în țesuturile moi pericraniene, revărsate sanguine în mușchii temporali bilateral, fractura oaselor bolții și bazei craniului, sânge în ventriculii cerebrali, revărsate sanguine intracerebrale și trunchiul cerebral, excoriații la nivelul trunchiului, fractura sternului, fractura claviculei drepte, fracturi costale dreapta cu revărsate sanguine în țesuturile moi adiacente fracturilor, contuzia pulmonilor, revărsate sanguine retroperitoneale pe dreapta, echimoză, excoriații la nivelul membrelor superioare și inferioare - leziuni corporale, ce au fost produse intravital, în aceeași perioadă de timp, sau într-o perioadă scurtă de timp unele față de altele, prin acțiunea traumatică a unui corp (-uri) contondent (-e) dur(-e) sau la lovirea de un asemenea corp (uri), posibil în timpul și circumstanțele indicate, au legătură cauzală directă cu survenirea decesului și în comun se califică ca vătămare corporală gravă".

Organul de urmărire penală a calificat acțiunile lui Cerneavschi Vladimir în baza art. 183 alin. (2) Cod penal - încălcarea de către o persoană care gestionează o organizație comercială, obștească sau altă organizație nestatală a tehnicii securității, a igienei industriale sau a altor reguli de protecție a muncii, dacă această încălcare a provocat din imprudență decesul unei persoane.

3. Nefiind de acord cu sentința apel a declarat avocatul Vladimir Kovali în interesele succesorului victimei Moscovciuc Eugenia prin care a solicitat admiterea apelului, casarea sentinței, cu pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin care acțiunea civilă în partea prejudiciului moral să fie admisă integral.

În motivarea cerințelor sale s-au invocat următoarele aspecte:

- cel mai important criteriu de stabilire a cuantumului compensației pecuniare este gravitatea prejudiciului moral pentru persoana vătămată. Stabilirea gravității prejudiciului semnifică acordarea unei despăgubiri substanțiale, care să reflecte, pe de o parte, acest prejudiciu și, pe de altă parte, să reprezinte o posibilitate concretă de atenuare a suferințelor îndurate de persoana vătămată. Un alt criteriu pentru stabilirea cuantumului despăgubirilor destinat compensării prejudiciului moral este criteriul echității. Acest criteriu presupune că cuantumul despăgubirilor destinate reparării prejudiciului moral trebuie să fie just, echitabil și nu exagerat;

- aprecierea corectă a despăgubirilor material destinate compensării prejudiciului moral cauzat prin infracțiune rămâne a fi dificilă, chiar mai dificilă decât luare în sine a hotărârii de a acorda despăgubiri bănești, deoarece instanțele de judecată trebuie să țină cont de faptul că sumele de bani pe care le acordă cu titlu de prejudiciu moral să aibă efecte compensatorii, aceste sume nu trebuie să fie excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificate pentru persoanele vătămate, sumele de bani acordate trebuie să poată fi calificate numai ca despăgubiri. De ceea, de cele mai multe ori, drept premisă și garanție în acest sens sunt calitățile personale și profesionale ale judecătorilor, care au sarcina de a aprecia impactul prejudiciului moral în viața personală și socială a persoanei vătămate;

- în speță, instanța de judecată a subapreciat suferințele, durerile prin care au trecut și trec părinții în etate care au pierdut un copil în vârstă de 33 ani și care au pierdut și speranța la viață și la siguranța bătrâneții.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 21 decembrie 2022, a fost admis apelul declarat, casată sentința parțial și pronunță o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță:

Acțiunea civilă înaintată de avocatul Vladimir Kovali în interesele succesului victimei Moscovciuc Eugenia, privind încasarea prejudiciului moral în mărime de 500 000 lei, s-a admis parțial și s-a încasat de la Cerneavschi Vladimir în beneficiul lui Moscovciuc Eugenia suma de 250 000 (două sute cincizeci mii) lei, cu titlu de prejudiciu moral.

În rest, dispozițiile sentinței s-au menținut.

5. Instanța de apel a constată că, instanța de fond, cercetând în cumul probele administrate în ședința de judecată prin prisma admisibilității, pertinentei și concludenței, utilității și veridicității raportată la declarațiile date în ședința de judecată și probele administrate, a stabilit o corectă situație de fapt, dând faptelor reținute în sarcina inculpatului Cerneavschi Vladimir încadrarea juridică corespunzătoare, și anume art. 183 alin. (2) Cod Penal - *încălcarea de către o persoană care gestionează o organizație comercială, obștească sau altă organizație nestatală a tehnicii securității, a igienei industriale sau a altor reguli de protecție a muncii, dacă această încălcare a provocat din imprudență decesul unei persoane.*

În cadrul cercetării judecătorești, reprezentantul succesului părții vătămate, Moscovciuc Eugenia, avocatul Kovali Vladimir a înaintat o acțiune civilă prin care a solicitat încasarea de la inculpatul Cerneavschi Vladimir în beneficiul succesului părții vătămate Moscovciuc Eugenia a indemnizației unice în mărime de 202 275 lei și a prejudiciului moral în sumă de 500 000 lei.

La acest capitol instanța de apel a reținut că, potrivit art. 2036 alin. (1) Cod Civil, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral prin fapte ce

atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de lege, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin plata de despăgubiri.

Potrivit art. 2037 alin. (1) Cod Civil, mărimea despăgubirii pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea prejudiciului moral cauzat persoanei vătămate, de gradul de vinovăție a autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacție echitabilă persoanei vătămate.

În acest sens, instanța de apel a remarcat că, despăgubirile pentru daune morale se disting de cele pentru daune materiale prin faptul că acestea nu se probează, ci se stabilesc de instanța de judecată prin evaluare. Prin urmare, o dată cu stabilirea vinovăției inculpatului cu certitudine s-a stabilit faptul că părțile civile au avut de suferit ca urmare a faptelor infracționale îndreptate împotriva lor.

La determinarea mărimii compensației pentru prejudiciul moral, trebuie neapărat să ia în considerație atât aprecierea subiectivă privind gravitatea cauzării suferințelor psihice sau fizice părții vătămate, cât și datele obiective care certifică acest fapt, îndeosebi: - importanța vitală a drepturilor personale nepatrimoniale și a bunurilor (viața, sănătatea, libertatea, inviolabilitatea locuinței, secretul personal și familial, onoarea, demnitatea și reputația profesională etc.); - nivelul (gradul) suportării de către persoana vătămată a suferințelor psihice sau fizice (lipsirea de libertate, pricinuirea vătămării corporale, decesul persoanelor apropiate (rudelor), pierderea sau limitarea capacității de muncă etc.); - felul vinovăției (intenția, imprudența) persoanei care a cauzat prejudiciul, în cazul în care pentru repararea prejudiciului moral este necesară prezența ei. Instanțele judecătorești, la determinarea mărimii prejudiciului moral în echivalent bănesc, sînt în drept să ia în considerație și alte circumstanțe probatoare prin actele pricinii, în particular, situația familială și materială a persoanei care poartă răspundere pentru cauzarea prejudiciului moral părții vătămate.

Instanța de apel a notat că, repararea prejudiciului moral reprezintă satisfacții echitabile destinate a compensa material suferințele fizice ale părții vătămate, ca urmare a acțiunilor infracționale ale făptuitorului. Cu referire la quantumul prejudiciului moral solicitat, acesta nu este supus unor criterii legale prestabilite, ci determinarea lui în concret este lăsată la libera apreciere a instanței de judecată.

Totodată s-a reținut că, la stabilirea quantumului despăgubirilor echivalente unui prejudiciu moral se are în vedere o serie de criterii: consecințele negative suferite de cei în cauză pe plan fizic și psihic, importanța valorilor morale lezate, măsura în care au fost lezate aceste valori și intensitatea cu care au fost percepute consecințele vătămări, măsura în care i-a fost afectată situația familială, profesională și socială, avînd în vedere că, prin aceste despăgubiri cu rol compensatoriu, se urmărește o reparație justă și echitabilă a prejudiciului moral suferit și, nu îmbogățirea fără justă cauză.

În absența unor criterii pe baza cărora să se poată realiza o cuantificare obiectivă a prejudiciului moral, acesta se stabilește în raport cu consecințele negative suferite de persoană, importanța valorilor lezate, măsura în care au fost lezate aceste valori, intensitatea cu care au fost concepute consecințele vătămării, măsura în care i-a fost afectată situația familială, profesională și socială. În cuantificarea prejudiciului moral aceste condiții sunt subordonate condiției aprecierii rezonabile pe o bază echitabilă

corespunzătoare prejudiciului real și efectiv produs reclamantului, astfel încât să nu se ajungă la o îmbogățire fără justă cauză a celui care pretinde daune morale.

Criteriul general evocat în jurisprudența CEDO constă în aceea că, despăgubirile trebuie să prezinte un raport rezonabil de proporționalitate cu atingerea adusă reputației, având în vedere totodată gradul de lezare a valorilor sociale ocrotite, intensitatea și gravitatea atingerii adusă acestora. În situația daunelor morale, datorită naturii lor nepatrimoniale, o evaluare exactă a acestora în bani nu este posibilă, întinderea despăgubirilor realizându-se prin apreciere raportată la elementele de fapt.

Instanța de apel a reținut că, prin acțiunea civilă înaintată de reprezentantul succesorului părții vătămate, Moscovciuc Eugenia, avocatul Kovali Vladimir s-a solicitat încasarea de la inculpatul Cerneavski Vladimir în beneficiul succesorului părții vătămate Moscovciuc Eugenia a prejudiciului moral în sumă de 500 000 lei.

În acest sens, instanța de apel reține că, acțiunile infracționale comise de inculpatul Cerneavski Vladimir și anume încălcarea de către o persoană care gestionează o organizație comercială, obștească sau altă organizație nestatală a tehnicii securității, a igienei industriale sau a altor reguli de protecție a muncii, au provocat din imprudență decesul victimei Moscovciuc Oleg.

Tot în acest context, instanța de apel reține că, victima Moscovciuc Oleg a fost fiul reclamantei, acesteia fiindu-i pricinuite suferințe psihice incomensurabile, dictate de pierderea fiului Moscovciuc Oleg.

Așadar, cu referire la prejudiciul moral solicitat de către succesorul legal al părții vătămate Moscovciuc Eugenia, instanța de apel a reținut că, victima a fost fiul reclamantei, că într-adevăr suferințele psihice cauzate în urma pierderii unui copil sunt incomensurabile, orice sumă de bani neputând duce la refacerea integrală a stării psihice și stării de existență generală a reclamantei, în forma existentă până la evenimentele din 13 septembrie 2019.

În acest sens, instanța de apel apreciat că suma stabilită de instanța de fond în cuantum de 150 000 lei, cu titlu de prejudiciu moral nu este echitabilă, deoarece instanța de fond nu a evaluat în deplină măsură consecințele negative suferite de reclamanta în cauză pe plan fizic și psihic, importanța valorilor morale lezate, măsura în care au fost lezate aceste valori și intensitatea cu care au fost percepute consecințele comiterii acestei infracțiuni, măsura în care i-a fost afectată situația familială, profesională și socială.

Astfel, instanța de apel a constatat că, în urma acțiunilor infracționale ale inculpatului Cerneavski Vladimir succesorului legal al părții vătămate Moscovciuc Eugenia i-au fost create suferințe psihice incomensurabile, dânsa fiind mama victimei Moscovciuc Oleg, respectiv, suferințele psihice cauzate succesorului legal al părții vătămate nu pot fi cuantificate, orice sumă de bani neputând duce la refacerea integrală a integrității fizice și psihice a acesteia.

Din aceste considerente, instanța de apel considerat că, stabilirea cuantumului prejudiciului moral în mărime de 250 000 lei este una justă și echitabilă, ca urmare a evenimentelor care au produs suferințe psihice incomensurabile și care în esență sunt de natură perpetuă, iar pretențiile reclamantei privind încasarea prejudiciului moral în sumă de 500 000 lei, ca fiind excesiv de mare, luându-se în considerare și de vârsta, poziția socială și economică a inculpatului.

6. Împotriva deciziei nominalizate, recurs ordinar declară avocatul Bria Constantin în numele inculpatului, care invocând prevederile art. 427 alin.(1) pct. 6) Cod de procedură penală, că hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, solicită casarea deciziei cu menținerea sentinței.

În susținerea recursului indică că:

- instanța de apel nu a prezentat nici un argument suplimentar constatărilor din sentință, ce ar justifica casarea acesteia. Mai mult, se constată că argumentele aduse de către prima instanță la soluționarea acțiunii civile în partea reparării prejudiciului moral cauzat prin infracțiune, sunt mult mai desfășurate, fiind bazate pe criterii neluate în considerare de către însăși instanța de apel;

- prin decizia instanței de apel, inculpatului Cerneavschi Vladimir i-a fost lezat în mod substanțial dreptul la un proces echitabil, prevăzut de art. 6 CoEDO, în particular sub aspectul încălcării dreptului ultimei de a dispune de o hotărâre motivată în privința sa;

- suma de 150 000 lei, dispusă prin sentință de a fi încasată de la Cerneavschi Vladimir în beneficiul lui Moscovciuc Eugenia, este corespunzătoare practicii judiciare însăși a Curții Supreme de Justiție la judecarea cauzelor în baza art. 183 alin. (2) Cod penal.

7. Pe marginea recursului declarat procurorul depune referință prin care solicită dispunerea inadmisibilității acestuia ca vădit neîntemeiat, considerând că suma 250000,00 lei încasată de la inculpat în folosul succesoriului victimei Moscovciuc Eugenia, cu titlu de prejudiciu moral, este unul justificat în conformitate cu prevederile art. 2036 și 2037 Cod Civil.

8. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal concluzionează inadmisibilitatea acestuia, ca fiind vădit neîntemeiat din următoarele considerente.

Conform prevederilor art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, *instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor stipulate expres de art. 427 Cod de procedură penală, care în mod obligatoriu trebuie să fie invocate de recurent.*

La caz se reține, că recurentul invocă ca temei de recurs dispozițiile art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală că *hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.*

Reieșind din conținutul recursului declarat, Colegiul penal constată, că autorul nu contestă starea de fapt stabilită de instanțele de judecată, încadrarea juridică a acțiunilor săvârșite și nici pedeapsa stabilită inculpatului, invocând doar dezacordul cu cuantumul despăgubirii pentru prejudiciului moral cauzat succesoriului părții vătămate și stabilit de către instanța de judecată, din care motiv va fi supusă verificării hotărârea judecătorească contestată doar sub aspectul laturii civile în partea stabilirii prejudiciului moral.

Verificând materialele cauzei, Colegiul penal constată că, temeiurile invocate de recurent, prevăzute în pct. 6) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, nu și-au găsit confirmarea la examinarea recursului declarat, dat fiind faptul că, instanța de apel la examinarea cauzei a respectat prevederile art. 414 alin. (1), (5), 417 alin. (8) Cod de procedură penală, și în hotărârea adoptată s-a pronunțat asupra tuturor motivelor

invocate în apelul declarat, aceasta cuprinzând motivele pe care se întemeiază soluția pronunțată.

Cu referire la prejudiciul moral încasat în beneficiul succesorului victimei, Colegiul reține că legiuitorul a acordat prerogative instanței de judecată de a aprecia și determina quantumul prejudiciului moral ce urmează a fi încasat. Or, art. 2037 alin. (1) Cod civil, coroborat cu art. 219 alin. (4) Cod de procedură penală, expres prevede că mărimea compensației pentru prejudiciul moral se determină de către instanță în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al făptuitorului prejudiciului și de măsura în care compensarea poate aduce satisfacere persoanei vătămate. Ținând cont de aceste împrejurări, se urmărește scopul ca evaluarea să nu fie una subiectivă ori pentru a nu se ajunge la o îmbogățire fără just temei. Astfel, instanța de recurs menționează că despăgubirile pentru daune morale se disting de cele pentru daunele materiale prin faptul că acestea nu se probează, ci se stabilesc de instanța de judecată prin evaluare.

În subsidiar, instanța de recurs conchide că, pronunțându-se asupra cerințelor de încasare a prejudiciului moral, instanța de apel a ținut cont pe deplin de faptul că la determinarea quantumului prejudiciului moral cauzat prin infracțiune se ia obligatoriu în considerație principiul general al echității și faptul că suma nu trebuie să fie vădit disproporționată cu sumele acordate în spețe similare.

Mai mult suma de 250 000 lei dispusă spre încasare din contul inculpatului nu este exorbitantă, nefiind în contradicție cu art. 41 CoEDO și prin ea nu se urmărește scopul îmbogățirii ilicite, or succesorul legal al părții vătămate Moscovciuc Eugenia și-a pierdut un fiu în urma acțiunilor infracționale ale lui Ceranevschi Vladimir și această pierdere este perpetuă și iremediabilă.

Despre faptul că, hotărârea instanței de apel nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, Colegiul reiterează despre statuările Curții Europene referitoare la exigențele de motivare a unei hotărâri judecătorești, apreciate în coroborare cu echitatea procesului în general, unde Curtea a evidențiat că efectul art. 6 § 1 din Convenție este, *inter alia*, de a plasa „tribunalul” sub o obligație de a proceda la o examinare corespunzătoare a pledoariilor, argumentelor și probelor din dosar, care urmează a fi luate în considerație într-un mod adecvat. Totuși, deși art. 6 § 1 obligă instanțele de a prezenta motive în susținerea hotărârilor sale, norma nu poate fi înțeleasă întru a obliga să fie adus un răspuns detaliat pentru fiecare argument (a se vedea Van de Hurk v. the Netherlands, 19 April 1994, §§ 59 și 61, Series A no. 288, și Burg and Others v. France (dec.), ECHR 2003-II). Extinderea obligației de a motiva poate depinde în special de natura deciziei și urmează a fi apreciată în lumina circumstanțelor fiecărei spețe în parte (a se vedea Ruiz Torija v. Spain and Hiro Balani v. Spain, hotărâri din 9 decembrie 1994, § 29 și § 27, respectiv, Series A nos. 303-A și 303-B, respectiv, și Helle vs. Finland, 19 decembrie 1997, Reports 1997 VIII, § 55).

Respectiv, instanțele nu sunt obligate să ofere un răspuns detaliat la fiecare argument avansat de părți, iar extinderea la care se aplică această obligație de a prezenta motive poate să varieze în dependență de caracterul deciziei și circumstanțele cauzei.

Prin urmare, din partea descriptivă a deciziei instanței de apel, se constată că instanța a motivat prin mai multe argumente soluționarea acțiunii civile înainte.

Având în vedere cele expuse, Colegiul penal conchide că temeiuri de a pune la îndoială veridicitatea argumentelor instanței de apel expuse în decizia sa lipsesc, iar motivarea din decizia acesteia, în virtutea corectitudinii ei și pentru a evita repetări inutile, instanța de recurs ordinar o acceptă și o însușește, fapt ce vine în corespundere cu jurisprudența CtEDO, care în pct. 37 a hotărârii sale în cauza Albert vs. România din 16.02.2010, statuează că art. 6 §1 din CEDO, deși obligă instanțele să își motiveze deciziile, acest fapt nu poate fi înțeles ca impunând un răspuns detaliat pentru fiecare argument (Van de Hurk vs Olanda, 19 aprilie 1994, pct. 61), cu toate acestea noțiunea de proces echitabil necesită ca o instanță internă, fie prin însușirea motivelor furnizate de o instanță inferioară, fie prin alt mod, să fi examinat chestiunile esențiale supuse atenției sale.

În consecință, Colegiul penal nu a constatat prezenta erorilor de drept invocate de recurent ce ar fi afectat decizia atacată sub aspectele contestate, deoarece soluția adoptată de către instanța de apel este legală și întemeiată, urmând a fi menținută, iar recursul declarat urmează a fi declarat inadmisibil, fiind vădit neîntemeiat.

9. În temeiul art. 432 alin. (1) – (2) pct. 4) Cod de procedură penală, Colegiul Penal

d e c i d e :

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de către avocatul Bria Constantin, în numele inculpatului Cerneavschi Vladimir, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 21 decembrie 2022, în cauza penală privindu-l pe **Cerneavschi Vladimir XXXXX**, ca fiind vădit neîntemeiat.

Decizia este irevocabilă și pronunțată integral la 27 iulie 2023.

Președinte

Ion Guzun

Judecător

Boris Talpă

Judecător

Anatolie Țurcan